

Ve keza esbab-ı zahiriye pek basit, mahdud, fakir, camid..

Mesnevi-yi Nuriye/ Katre/ Birinci Bab

Ve keza esbab-ı zahiriye pek basit, mahdud, fakir, camid, şuursuz, iradesiz ve kanunlar kısmı da itibârî, mevhum şeylerdir. Müsebbebatta bulunan hârika nakışlar, ziynetler, garib ve acib sanatların o gibi kıymetsiz esbab ile kat'iyen münasebetleri yoktur. Binaenaleyh mesela, bedenin hüceyratındaki nizamlı, intizamlı teşekkülatı, ekmek yemesine; ve kuvve-i hâfızada yazılan gayr-ı mahdud muntazam nakışları, kulaktaki ve baştaki telâfife; ve konuşmakta, tefekkürde, harflerin teşekkülatına ve suver-i zihniyenin husulüne, lisan ve zihnin hareketleri gibi esbaba isnadları ahmakçasına bir hükümdür. Ancak o gibi müsebbebat, gayr-ı mütenahî bir kudret ile bir ilim ve bir iradeyi iktiza ediyorlar.

Bu hakikate binaen sabittir ki kevn ü vücudda müessir-i hakiki ancak kudreti gayr-ı mütenahî bir Hâlık-ı Kadîr'dir. Esbab ise bahanelerdir, vesait de perdelerdir. Havas ve hâsiyetler dahi kudretin tecelliyatına ve lem'alarına isim ve unvanlardır.

Hem kanunlar ve nevamis denilen şeyler ancak ilim ile irade ve emrin envaa olan tecellilerinin isimleridir. Evet, kanun emirdendir, namus iradedendir.

İşte kâinat müsebbebatın lisanıyla **اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ** ile Hâlık-ı Hakiki'yi ilan ediyor.